

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'TEN BİR AMERİKALI ÇOCUĞA

(Curtis La France)

Uzm. Yrd. Berna TÜRKDOĞAN*

Çocuk sevgisini ve çocuklara verdiği değeri her fırsatta belirten Atatürk, “çocukluk ne güzel, çocuklar ne sevimli, ne tatlı yaratıklar değil mi? En çok hoşuma giden halleri nedir bilir misiniz? Riyakârlık bilmemeleri, bütün istek ve duygularını, içlerinden geldiği gibi, açıklamaları...” diyerek onların temiz ve samimi duygularına inancını belirtmiştir. Sevgisini de uygulamaya koymak amacıyla yaptıklarının başında; Ülkü’yü evlat edinmesi, Diyarbakır’lı Abdürrahim (Tunçok)’un İstanbul’daki eğitimini üstlenmesi ve en anlamlısı da 23 Nisan Çocuk Bayramı’nı ilan etmesi gelir.

Atatürk, hangi yaştan ve milletten olursa olsun çocukları önemsemiş, onların dinlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Atatürk’teki çocuk sevgisini ve çocuklara verdiği önemi hepimiz biliyoruz. Kendisi bu konuda şunları söylemiştir.

“Çoğu ailelerde öteden beri çok kötü bir alışkanlık var; çocuklarını söyletmez ve dinlemezler. Zavallular lafa karışınca “Sen büyüklerin konuşmasına karışma” der, sustururlar. Ne kadar yanlış, hatta zararlı bir hareket...Halbuki tam tersine, çocukları serbestçe konuşmaya, düşündüklerini, duyduklarını olduğu gibi, ifade etmeye teşvik etmelidir; böylece hem hatalarını düzeltmeye imkan bulunur, hem de ileride yalancı ve

* ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ UZMAN YARDIMCISI

riyakâr olmalarının önüne geçilmiş olur. Kısacası çocuklarımızı artık, düşüncelerini hiç çekinmeden açıkça ifade etmeye, içten inandıklarını savunmaya, buna karşılık da başkalarının samimi düşüncelerine, saygı beslemeye, alıştırmalıyız. Aynı zamanda onların temiz yüreklerinde; yurt, ulus, aile ve yurttaş sevgisiyle beraber doğruya, iyiye ve güzel şeylere karşı sevgi ve ilgi uyandırmaya çalışılmalıdır. Bence bunlar, çocuk terbiyesinde, ana kucagından en yüksek eğitim ocaklarına kadar her yerde, her zaman üzerinde durulacak önemli noktalar. Ancak bu surettedir ki, çocuklarımız memlekete yararlı birer vatandaş ve mükemmel birer insan olurlar".¹

Sosyal hayatın kaynağının aile olduğunu ifade eden Mustafa Kemal Atatürk, evlilik kurumunun gerekliliğini belirtirken bu konuda kendisinin başarılı olamadığını, bunun kendisine uygun olmadığını ancak, çocuk sevgisinin her insan için bir ihtiyaç olduğunu da kuvvetle hissetmiştir.

Ondaki bu sevgi ve ilginin ölçüsü sadece kendi milleti ile sınırlı kalmamıştır. Bunun da en güzel örneğini, ileride O'nu örnek alarak hayatında uygulamaya koyup, başarılı bir iş adamı olan, 10 yaşında iken Atatürk'e içten duygularla hiçbir formalite gözetmeksizin mektup yazıp kendisini daha çok tanımak isteyen Curtis La France adındaki Amerikalı çocuğa, halletmeğe çalıştığı iç ve dış olaylarla uğraşırken bile, 10 yaşındaki bir çocuğun mektubu mu cevaplandırılmış demeden, Türkler hakkında bu ufacık Amerikalının kafasında uyanan ilgiyi söndürmemek ve onun şahsında tüm Amerikalılara mesaj verme fırsatını kaçırmayarak göstermiştir. Amerikalı küçük çocukla Atatürk arasındaki bu samimi mektup arkadaşlığının eseri olan tarihi mektuplar, Amerika'daki birçok gazetede yayımlanmıştır.

Curtis La France, bugün adını taşıyan büyük bir ihracat firmasının müdürüdür. Yale Üniversitesini bitirdikten sonra Paris ve Prag Üniversitelerinde tahsiline devam etmiş ve II. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine Amerika'ya dönerek Columbia Üniversitesi'nde doktorasını ta-

¹ Hasan Rıza Soyak, *Fotoğraflarla Atatürk ve Atatürk'ün Hususiyetleri*, 1965, s.79.

mamlamıştır. Başarısının sırları arasında Atatürk'ten aldığı ilham da sezilmektedir.

Curtis La France, ABD'de yaşayan Saliha Sulander isimli vatandaşımızla tanışması üzerine gelişen olaylar neticesinde Cumhuriyetin ilanının 75. yıldönümü münasebetiyle Kültür Bakanımız İstemihan Talay'ın davetlisi olarak Ankara'ya gelmiştir. Saliha Hanım New York Başkonsolosluğu ile yaptığı görüşme neticesinde, La France'ın öyküsünü gündeme getirerek tarihi bu mektubun Anıtkabir'deki müzede yer almasını sağlamıştır.

La France'ın Atatürk'le yaptığı yazışma daha önce Hayat Mecmuasında 1959 yılında yayımlanmış ve 1973 yılında, 50. Yıl kutlamaları için davet etmeğe çalışan Amerikan Türk Derneği Başkanı Öz Bey kendisini 1974 senesinde buluyor. La France'ı bulamamaları üzerine bu fırsatı kaçırmıştır. Bu sene ülkemize 75. Yıldönümünde gelen Curtis La France Atatürk'ten gelen mektubu Anıtkabir'e hediye etmiştir.

Curtis La France, Saliha Hanımla tanışmasından sonra Türk Televizyonundan gelen muhabirlerle yaptığı görüşmede mektubu Anıtkabir'e hediye etmek istediğinden bahseder. Bunun üzerine yapılan girişimler sonucu, tarihi mektup artık Anıtkabir'deki yerini almıştır.

Curtis, Mustafa Kemal ve eşi ile ilgili makaleleri toplayıp, Türkiye ile ilgili haberleri yakından takip ederken, O'nu daha iyi tanımak amacıyla, hiçbir formaliteyi gözetmeden sevgiyle yazdığı mektubunda, Amerikan gençliğine nasıl bir tavsiyede bulunabileceğini sorar.

Şu anda 85 yaşında olan Curtis, Amerika'ya dönüşünde yaptığı röportajın "The Newport Daily News" gazetesinde yayımlanması üzerine, Saliha Sulander'in Merkezimize göndermiş olduğu gazete kopyasına dayanarak yaptığımız Türkçe çeviriyi siz okuyucularımızın da bilgisine sunmayı bir borç biliyoruz.

12 Kasım 1998 tarihli "The Newport Daily News" adlı gazetede, Mustafa Kemal Atatürk'e 28 Ekim 1923 tarihinde mektup yazan Curtis La France'ın Cumhuriyet'in 75. Yıldönümünde Türkiye'ye gelip, mektubu Anıtkabir'e teslim etmesinden sonra, dönüşünde yapılan röportajın Türkçe çevirisini ve Atatürk'le yaptıkları yazışmanın metinlerini bulabilirsiniz.

"ÇOCUK, TARİHİ MEKTUBA SAHİP"²

75 yıl sonra, Newport'lu Curtis La France, ünlü lider Mustafa Kemal Atatürk'ten almış olduğu mektubu geri vermek üzere Türkiye'nin davetlisi olarak kızı ile birlikte Türkiye'yi ziyaret etti.

Joe Baker, Daily News Muhabiri'nin Haberi;

Curtis La France 10 yaşında iken okuduğu Saturday Evening Post gazetesindeki Türk lideri Mustafa Kemal hakkındaki yazıyı okuduğunda çok etkilenmişti.

1923 yılı idi ve Kemal, XIV'üncü yüzyıldan beri Türkiye'yi yöneten Osmanlı Sultanlarının elinden toprağını almış, kendi yolundaki engelleri kaldırmıştı.

Şimdi 85 yaşında olan Newport'lu adam "Türkiye'de birçok şeyi değiştiren bu adamın kendini adamasına gizli bir hayranlık duymaktaydım" diyordu.

28 Ekim 1923'te, La France Kemal'e bir mektup yazdı ve Amerikalı çocuklara ne tavsiyede bulunabileceğini sordu. La France mektubu postaldıktan 2 gün sonra, Kemal, 600 yıllık Osmanlı Saltanatına son vererek, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin başkanı unvanını aldı.

Kemal'in efsanesi 15 yıllık görevinde devam etti. Diğer adıyla Ata-

2 12 Kasım 1998 tarihli "The Newport Daily News" gazete haberi

türk veya Türklerin Babası, Arapça resmi alfabeyi Latin alfabesine çevirdi ve kadınlara oy kullanma hakkı verdi.

La France mektubu yazdıktan 2 hafta sonra, Türk liderinden Osmanlı Türkçesi ile ve daktilo edilmiş tercümesiyle, fotoğrafının olduğu kişisel bir cevap aldı.

La France, “sevindirici yanı, cevap vermesi idi” dedi.

Geçen ay, La France, Türk hükümetinin daveti ve masraflarının karşılanması ile, Cumhuriyet'in ilanının 75. Yıldönümü kutlamalarına katılmak üzere gelerek, başkent Ankara'daki müzeye mektubu teslim etti.

Geçen bahar Newport Protestan Kilisesinde, eşya satılan bir dükkanda bir Türk kadını ile tesadüf karşılaşmasından sonra La France'in gezisi gerçekleşti. La France Cumartesi günü genellikle yaptığı gibi dükkamı gezirken, kadında dolaşıyordu. Türk olduğunu öğrendikten sonra, La France ona Kemal'den aldığı mektuptan bahsetti.

Kadın mektuptan New York elçiliğindeki bir Türk arkadaşına bahsetti, o da Ankara'daki Türk gazeteciye anlattı. Raportör La France'ı çağırdı ve Ankara'ya bir hikaye yazdı. La France'in bildiği son şey, Türk Televizyonunun kapısında olduğu ve mektup üzerine bir hikaye yapmak idi. Ağustosta çekilen filmin parçası geçen Pazar akşamı yayında idi.

TV görüşmesi boyunca, La France mektubu, Kemal'e ayrılan odanın olduğu Türk müzesine bağışlamak istediğinden bahsetti. Türkiye Kültür Bakanı İstemihan Talay, La France'ı 75. Yıl kutlamaları için Türkiye'ye davet etti.

La France kızı ile birlikte İstanbul'u görmeye geldi ve Ankara'nın 50 mil dışında küçük bir belediye olan Polatlı'yı ziyaret etti. Ailesinin itfaiye arabası satışı işi için ithalat satış elemanı olarak çalışırken, 1960'ta Polatlı'ya itfaiye aracı satmıştı. Belediyeye geldi ve aracın kullanıldığını

gördü. La France belediye başkanının da aralarında olduğu geniş bir maiyet ile karşılandı. Yaklaşık 40 yıl önce sattığı aracı gördü. “Bu çok duygulu bir andı” dedi.

Fakat asıl altı çizilmesi gereken an, müzedeki seremoni idi. Türk resmi görevlileri La France'a içinde Kemal'in bronz maskının da olduğu, Osmanlı vazosu ve bir Türk duvar halısından oluşan çeşitli hediyeler verdiler.

La France “gezinin en anlamlı kısmı bu idi” dedi.

La France'in Mektubuna Türk Cevabı

Mustafa Kemal Atatürk'ün Curtis La France'a yazdığı 11 Kasım 1923 tarihli metin. La France, mektubu yakın zamanda, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yıl kutlamaları dolayısıyla müzeye hediye etti.

Mektubunuzu aldım. Türk vatanı hakkındaki alaka ve temenniyatınıza teşekkür ederim. Arzunuz veçhile bir adet fotoğrafımı leffen gönderiyorum. Amerika'nın zeki ve çalışkan çocuklarına yegane tavsiyem; Türkler hakkında her işittiklerine hakikat nazariyle bakmayıp kan,tlarını mutlaka ilmi ve esaslı tetkikata istinat ettirmeğe bilhassa atfı ehemmiyet eylemeleridir. Hayatta naili muvaffakiyet ve saadet olmanızı temenni ederim.

Türkiye Reiscumhuri

Gazi Mustafa Kemal

Görüldüğü gibi, Atatürk Amerikan gençliğine de Türk gençliğine vasiyet ettiği gibi bilimden uzaklaşmamayı, bir konuyu araştırırken gerçeklere dayanmak gerekliliğini belirtmiştir.

Atatürk'ün şu sözü gençlerin yetişmesinde verdiği önemi göstermektedir;

*"Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler uygulamaya geçtiği vakit, Türk milleti yükselecektir."*³

Atatürk'ün "Bütün ümidim gençliktedir" dediği Türk gençliği yine O'nun şu sözlerini rehber almaktadır. "Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki yol gösterici ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında kılavuz aramak gaflettir, bilgisizliktir, doğru yoldan ayrılmaktır. Yalnız ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişmesini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek şarttır. Bin, iki bin, binlerce sene evvelki ilim ve fen dilinin çizdiği kuralları, şu kadar bin sene sonra bugün aynen uygulamaya kalkışmak elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir".

Amerikan gençliğine Türklerle ilgili okudukları her yazıya inanimadan önce araştırma yapmalarını tavsiye eden Atatürk'ün Türk gençliğine, tarihçilere tavsiyesi de şu sözlerinde görülmektedir.

"Herhangi bir tarihi elinize aldığınız zaman onun gerçeğe uygun olup olmadığına güven duymak için dayandığı kaynak ve belgeleri araştırılır. Bizim şimdiye kadar doğru bir millî tarihe sahip olamayışımızın sebebi tarihlerimizin, hakikî okuyucuların belgelere dayanmaktan ziyade ya birtakım meddahların veya birtakım kendini beğenmişlerin hakikat ve mantıktan uzak sözlerinden başka kaynak bulamamak bedbahtlığıdır."

Gerçeklere, bilimselliğe dayalı kendi kanaatine inanmanın önemini de vurgulayan Atatürk, "Ben başkalarının yaptığı prensiplere değil, ancak kendi prensiplerime uyarım"⁴ demiştir.

Her zaman, Türk Gençliğine örnek olan Atatürk, bu özelliğinin yalnız ülkesi ile sınırlı olmadığını da göstererek dünya çocuklarına da rehber olmuştur.

3 Afetinan, Atatürk'ün B.M.M., s.37.

4 Mim Kemal, Yakınlarımızın Ağzından Atatürk, s.105.

Elmira, New York

October 28, 1927

Osazi Mustafa Kemal Pasna
Ankora
Asiatic Turkey

Honored Sir:

I am an American boy 10 years old. I am very much interested in Turkey and its new government. I have been reading an interview with you and Madame Kemal.

I have started a notetook on Turkey and already have a number of articles and pictures, including you and Madame Kemal.

Please send a kind message to the American boy, together with an autographed photograph. I hope some day to visit Turkey.

Respectfully yours

Curtis LaFrance

Curtis LaFrance

دکتر جمہوری ایسی
نہی

Mr. Curtis LaFrance

Elmira, N.Y.

U.S.A.

Dear Sir;

I have received your letter with great pleasure. I must express my thanks for your interest and good wishes for the Turkish Homeland.

In compliance with your desire; I enclose my photograph for you.

My only recommendation to the clever and intelligent American boy is that they should not readily believe the things that are being spoken about the Turks. American boy must base his convictions, in this case, on the methodical and scientific studies.

Expressing my best wishes for your success and prosperity in life,

I am, Sir;

Yours truly

President of the Turkish Republic

دولت جمهوری یاسی

نصف

آندوه

۵۰

۷۷ - ۹ - ۷۷۹

میترا قاتینه لوفرانه

مکتوبکری آلم ترک وطن مقده کی علاقه و تمنا تکره شکر ایمم آرزوکر
رحمده بر عهد فولوفران لفا کونه یوم آ میقاتک ذکی و حیاتیقاده موجودینه
یکانه توصیم؛ نه کله مقده هراینه کلینه حقیقته نظیره با قیاب و قاضیه
لطفا علی و اساسه تحقیقانه استناد ایبرکه بانیه مقده اهمیت ایلم مایه
هیاته ناکل موفقیت و سعادت اولدگری تمناییم

تهدیکه ایچین جمهوری

فانی

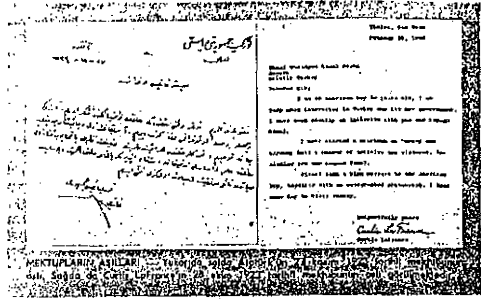
Atatürk'ten Bir Amerikan Çocuğuna

Bu hafta 35 sene evvel 10 yaşındaki Çarlık Çarlığına
kötü bir şekilde karşı gelen Mustafa Kemal'in gar
ibinden gelen sarı saçları kolları bükünce

American Boy and Rule of Turin Strike Up Friendly Correspondence

ve bu mektupları Mustafa Kemal'e bildirdi. Mustafa Kemal de bütün bu mektupları okuyup onları cevap verdi. Çünkü bu sorulara Amerika'da yaşıyan Amerikalılara yaşıyan kurtulan Cumhuriyetin akıbetini bildiren bir mektup gönderildi. Mustafa Kemal'in mektupları yavaş yavaş Los Angeles'te, Amerika'da yayılmaya başladı. Bu mektuplar, Amerika'da yayılmaya başladı.

YAZAN: MUSTAFA EMATA

28 EKİM 1902 günü New York gazetesinde Amerika'da yazılan bir mektup hakkında yazılan bir haberde Mustafa Kemal'in mektupları hakkında yazılan haberler görülmüştür.

bu mektupları Amerika'da yayılmaya başladı. Bu mektuplar, Amerika'da yayılmaya başladı.

Ahmed KEMAL
Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti
Müstafak

Mr. Curtis LaPrance
Mektubunuza müddet. Türk vatan hakkındaki sözler ve fikirlerinizle ilgili olarak yazdığınız mektupları okudum. Bu mektupları okuduktan sonra Amerika'da yazılan haberler hakkında her şeyi bildirdim. Çünkü bu mektupları okuduktan sonra Amerika'da yazılan haberler hakkında her şeyi bildirdim.

Türkiye Riyaseti
GAZİ MUSTAFA KEMAL

Mektup İngilizce yazılmıştır. Çünkü İngilizce yazılmıştır. Çünkü İngilizce yazılmıştır.

Yazdığınız mektupları okudum. Çünkü mektupları okudum. Çünkü mektupları okudum.

Yazdığınız mektupları okudum. Çünkü mektupları okudum. Çünkü mektupları okudum.

CURTIS LA PRANCE, yazdığı mektupları Mustafa Kemal'e bildirdi. Mustafa Kemal de bütün bu mektupları okuyup onları cevap verdi.

The Newport Daily

THURSDAY, NOVEMBER 12, 1998

Boy gets historic letter

75 years later, Newport resident Curtis LaFrance journeys to Turkey with his daughter at the invitation of the nation to give back correspondence from their famous leader Mustafa Kemal, who is known as the Father of the Turks.

By Joe Baker
Daily News staff

NEWPORT — When 10-year-old Curtis LaFrance read a Saturday Evening Post story about Turkish leader Mustafa Kemal he was fascinated.

It was 1923 and Kemal was putting the finishing touches on his drive to lift his homeland out from under the thumb of the Ottoman sultans who had ruled Turkey since the 14th century.

"I was intrigued by the dedication of this man who had changed so many things in Turkey," the Newport resident, now 85, said Wednesday.

On Oct. 28, 1923, LaFrance wrote a letter to Kemal, asking him what advice he would give to American boys. Two days after LaFrance mailed that letter, Kemal was named president of the new Turkish Republic, ending more than 600 years of rule by the sultans.

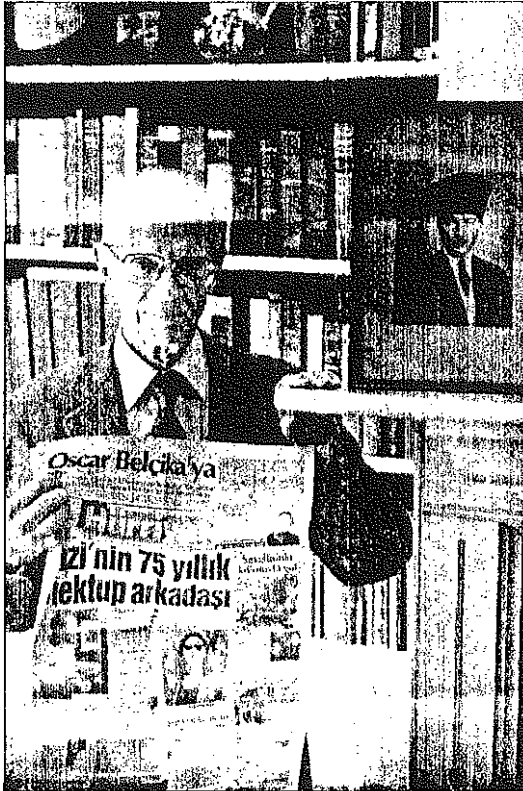
Kemal's legend grew during his 15-year reign. Nicknamed Atatürk or Father of the Turks, he turned Turkey into a secular state, changed the official alphabet from Arabic to Roman, and gave women the right to vote.

About two weeks after LaFrance wrote his letter, he got a personal reply from the Turkish leader, written in Arabic and accompanied by a type-written translation and an autographed letter.

"The amazing thing is that he answered it," LaFrance said.

Last month, LaFrance, at the invitation and expense of the Turkish government, turned that letter over to a museum in the Turkish capital of Ankara in ceremonies celebrating the 75th anniversary of the Republic.

LaFrance's trip came after a chance meeting with a Turkish woman in the consignment shop at the Newport Congregational Church last spring. LaFrance was tending the shop, as he usually does on Saturdays, when the woman wandered in. After

Curtis LaFrance at his Newport home holds a Turkish newspaper Wednesday with a story about a letter he received as a boy from Atatürk, the liberator of the Turkish Republic. A signed portrait of the leader is on the mantel.

learning she was Turkish, LaFrance told her about his letter from Kemal.

The woman mentioned the letter to a friend at the Turkish consulate in New York, who told a Turkish journalist in Ankara. The reporter called LaFrance and wrote a story for an Ankara paper. The next thing LaFrance knew, a Turkish TV crew was on his doorstep, wanting to do a story on the letter. Filmed in August, the segment was due to air last Sunday night.

During the TV interview, LaFrance said

he would be willing to donate the letter to the Turkish museum, which has a whole room devoted to Kemal. Turkish Minister of Culture İsmailhan Telay personally invited LaFrance to Turkey for the 75th anniversary ceremonies.

LaFrance, accompanied by his daughter, did some sightseeing in Istanbul, and even got in a side trip to Bolu, a small city 50 miles outside Ankara. While working as an export salesman for his family's business of

LETTER, Page A12

Letter

Continued from Page A1

selling fire trucks, LaFrance sold a truck to Polatli back in 1960. He called the city and found that the truck was still in use.

LaFrance was welcomed by a large entourage that included the city manager. He got to see the truck he had sold nearly 40 years

ago. "That was an emotional moment," LaFrance said.

But the highlight was the ceremony at the museum. Turkish officials gave LaFrance several gifts, including a bronze death mask of Kemal, Ottoman glassware and a Turkish wall hanging.

"That was the most memorable part of the trip," he said.

Turkish response to LaFrance's letter

This is the text of the Nov. 11, 1923, letter from Mustafa Kemal, known as Ataturk, Father of the Turks, to Curtis LaFrance, now of Newport. LaFrance recently turned the letter over to a Turkish museum during ceremonies celebrating the 75th anniversary of the Turkish Republic.

"I have received your letter with great pleasure. I must express my thanks for your interest and good wishes for the Turkish Homeland.

In compliance with your wishes I enclose my photograph for you.

My only recommendation to the clever and intelligent American boy is that they should not readily believe the things that are being spoken about the Turks. American boy must base his conviction, in this case, on the methodical and scientific studies.

Expressing my best wishes for your success and prosperity in life, I am, sir, yours truly,

Mustafa Kemal
President of the Turkish
Republic